

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ

ЖИТОМИРСЬКИЙ ВІЙСЬКОВИЙ ІНСТИТУТ ІМЕНІ С. П. КОРОЛЬОВА

ЗАТВЕРДЖУЮ
Начальник військового інституту
генерал-майор *О. Левченко*
"26" 08 2020 року

ПОЛОЖЕННЯ

про навчально-методичне забезпечення освітнього процесу
Житомирського військового інституту імені С. П. Корольова

Ухвалено вченою радою Житомирського
військового інституту імені С. П. Корольова
Протокол від 23 грудня 2020 року № 5
(зі змінами, внесеними вченою радою
протокол від 26 серпня 2020 року № 14)

м. Житомир
2020

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про навчально-методичне забезпечення освітнього процесу Житомирського військового інституту імені С. П. Корольова (далі – Положення) є нормативним документом Житомирського військового інституту імені С. П. Корольова (далі – Військовий інститут) і визначає систему відпрацювання та оформлення нормативних, навчальних і методичних документів, які об'єднуються в навчально-методичне забезпечення освітнього процесу у Військовому інституті.

1.2. Положення розроблено на підставі та відповідно до законів України "Про освіту" від 05.09.2017 № 2145-VIII, "Про вищу освіту" від 01.07.2014 № 1556-VII, постанов Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 № 1187 "Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти", від 29.04.2015 № 266 "Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти", від 09.08.2001 № 978 "Про затвердження Положення про акредитацію вищих навчальних закладів і спеціальностей у вищих навчальних закладах та вищих професійних училищах", Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 № 977, Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти, наказів Міністерства освіти і науки України від 06.11.2015 № 1151 "Про особливості запровадження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 № 266", від 19.12.2016 № 1565 "Про узагальнення переліків спеціальностей, ліцензованих обсягів вищих навчальних закладів та переоформлення сертифікатів про акредитацію напрямів та спеціальностей", Положення про особливості організації освітнього процесу у вищих військових навчальних закладах Міністерства оборони України та військових навчальних підрозділах вищих навчальних закладів України, затвердженого наказом Міністерства оборони України від 09.01.2020 № 4, Інструкції про порядок організації і проведення військового (флотського) стажування, навчальної, виробничої, ремонтної, корабельної та інших видів практики курсантів (слухачів, студентів) вищих військових навчальних закладів, військових навчальних підрозділів вищих навчальних закладів, затвердженої наказом Міністерства оборони України від 12.01.2016 № 5, Положення про організацію освітнього процесу у Військовому інституті.

1.3. Основними завданнями впровадження Положення в освітній процес Військового інституту є:

підвищення якості підготовки здобувачів вищої освіти шляхом застосування системного підходу у процесі навчально-методичного забезпечення освітнього процесу;

визначення вимог до змісту і оформлення навчально-методичної документації на кафедрах та факультетах Військового інституту;

створення механізму для аналізу якості навчально-методичних

(методичних) документів і матеріалів.

1.4. Вимоги Положення є обов'язковими для усіх структурних підрозділів та учасників освітнього процесу Військового інституту.

1.5. Навчально-методичне забезпечення передбачає наявність:

усіх затверджених в установленому порядку освітніх (освітньо-професійних, освітньо-наукових) програм, навчальних планів, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти у Військовому інституті;

робочих програм з усіх навчальних дисциплін, які включають: програму навчальної дисципліни, заплановані результати навчання, порядок оцінювання результатів навчання, рекомендовану літературу (основну, допоміжну), інформаційні ресурси в Інтернеті;

програм з усіх видів практичної підготовки до кожної освітньої програми; методичних матеріалів для проведення підсумкової атестації здобувачів вищої освіти.

2. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

2.1. Освітня програма.

2.1.1. Порядок розроблення, затвердження, відкриття і закриття освітніх програм у Військовому інституті регламентується Положенням про освітні програми Військового інституту.

2.1.2. Освітня програма використовується під час:

акредитації освітньої програми, інспектуванні освітньої діяльності за спеціальністю (спеціалізацією);

розроблення структурно-логічної схеми підготовки здобувачів вищої освіти;

розроблення навчального плану, програм та робочих програм навчальних дисципліни й практик, змісту індивідуальних завдань;

формування індивідуальних планів навчання здобувачів вищої освіти;

визначення змісту навчання в системі перепідготовки та підвищення кваліфікації;

професійної орієнтації здобувачів вищої освіти;

атестації здобувачів вищої освіти.

2.1.3. Акредитація освітньої програми – оцінювання освітньої програми та освітньої діяльності закладу вищої освіти за цією програмою на предмет:

відповідності стандарту вищої освіти;

спроможності виконати вимоги стандарту та досягти заявлених у програмі результатів навчання;

досягнення заявлених у програмі результатів навчання відповідно до критеріїв оцінювання якості освітньої програми.

2.1.4. Документ про вищу освіту державного зразка видається Військовим інститутом тільки за акредитованою освітньою програмою. За неакредитованою освітньою програмою Військовий інститут може виготовляти і видавати власні

документи про вищу освіту у порядку та за зразком, що визначені вченою радою.

2.1.5. З метою вдосконалення освітніх програм та оперативного реагування на потреби Збройних Сил України до перегляду освітніх програм залучаються замовники на підготовку військових фахівців.

2.1.5.1. Представники замовників на підготовку військових фахівців оцінюють якість освітніх програм та навчальних планів під час:

інспектувань, перевірок, підсумкової атестації випускників;

після року проходження служби в підрозділах та частинах Збройних Сил України та інших військових формуваннях;

під час стажування та практик здобувачів вищої освіти у військових частинах (підрозділах) та установах;

під час залучення фахівців-практиків до освітнього процесу за відповідними освітніми програмами.

2.1.5.2. Представники замовників оцінюють:

актуальність освітніх програм;

відповідність освітніх програм стандартам освітньої діяльності та стандартам вищої освіти;

наявність потрібних загальних і професійних компетентностей та рівень їх сформованості;

вміння застосовувати отриманні знання на практиці.

2.1.6. Освітня програма розробляється у одному примірнику, який зберігається в навчальному відділі Військового інституту.

2.2. Навчальний план.

2.2.1. Навчальний план визначає перелік та обсяг навчальних дисциплін у кредитах ЄКТС, послідовність вивчення навчальних дисциплін, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік навчального процесу, форми поточного і підсумкового контролю.

2.2.2. Навчальний план розробляється за відповідним рівнем вищої освіти та рівнем військової освіти факультетом (катедрою) під методичним керівництвом та у взаємодії з навчальним відділом Військового інституту на підставі освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми для кожного ступеня вищої освіти за кожною спеціальністю (спеціалізацією). Обсяг навчального часу між навчальними дисциплінами та видами проведення навчальних занять розподіляється на підставі переліку компетентностей і вимог до практичної підготовки випускників, визначених замовником на їх підготовку.

2.2.3. Навчальний план підписується начальником факультету або начальником навчального відділу, погоджується із заступником начальника інституту з навчальної та наукової роботи та затверджується вченою радою Військового інституту.

2.2.4. Під час розроблення навчальних планів необхідно дотримуватися таких вимог:

навчальний план розробляється на весь строк навчання курсантів (слухачів, студентів, ад'юнктів) за кожним рівнем вищої освіти за відповідною освітньо-професійною (освітньо-науковою) програмою, який поділяється на навчальні роки, кожний з яких має два семестри, тривалість навчального

семестру визначається навчальним планом;

обліковою одиницею вимірювання обсягу навчального навантаження курсанта (слухача, студента, ад'юнкта), необхідного для досягнення визначених (очікуваних) результатів навчання, є кредит ЄКТС.

2.2.5. План навчального процесу складається з навчальних дисциплін циклів загальної та професійної підготовки.

2.2.5.1. Цикл навчальних дисциплін загальної підготовки може складатися з переліку навчальних дисциплін гуманітарної та соціально-економічної, природничо-наукової і базової підготовки тощо.

Цикл навчальних дисциплін професійної підготовки може складатися з переліку навчальних дисциплін професійно-практичної підготовки та дисциплін спеціалізації тощо.

2.2.5.2. Навчальні дисципліни повинні забезпечити формування у випускників загальних і фахових (загально-професійних) компетентностей, набуття та розвиток знань, умінь, практичних навичок, розумінь та здатностей, що визначені стандартом вищої освіти за спеціальністю та фахових (військово-професійних, військово-спеціальних компетентностей), що визначені професійним стандартом вищої військової освіти.

2.2.6. Погоджений та затверджений у встановленому порядку навчальний план зберігається у навчальному відділі Військового інституту

2.3. Індивідуальний навчальний план здобувача вищої освіти та результати його виконання розробляється відповідно до Положення про порядок та умови вибору вибіркових дисциплін здобувачами вищої освіти Військового інституту, ухваленим вченою радою.

2.4. Програма та робоча програма навчальної дисципліни

2.4.1. Програма навчальної дисципліни визначає роль і місце навчальної дисципліни в підготовці військових фахівців, мету й головні завдання її вивчення, розкриває механізм реалізації мети, змістові модулі та інформаційний обсяг навчальної дисципліни, рівень сформованості вмінь, знань та компетентностей, перелік рекомендованих джерел інформації інших дидактичних та методичних матеріалів, критерії оцінювання знань, форми та засоби діагностики успішності навчання.

2.4.2. Програма навчальної дисципліни розробляється відповідною катедрою у взаємодії з катедрою, яка є випусковою за відповідною спеціальністю на кожну навчальну дисципліну, передбачену навчальним планом підготовки військового фахівця, на підставі компетентностей, умінь, змістових модулів, які визначені в освітньо-професійній (освітньо-науковій) програмі підготовки фахівця певної спеціальності (спеціалізації). Програма навчальної дисципліни обговорюється на засіданні кафедри та затверджується:

для кафедр факультетів – начальником факультету;

для загальноінститутських кафедр – заступником начальника інституту з навчальної та наукової роботи.

2.4.3. Для кожної спеціальності підготовки у Військовому інституті формується збірник програм навчальних дисциплін, що підписується начальником факультету, де здійснюється підготовка військових фахівців за

визначеною спеціальністю, погоджується із заступником начальника інституту з навчальної та наукової роботи та затверджується начальником Військового інституту.

2.4.4. На підставі навчального плану та програми навчальної дисципліни складається робоча програма навчальної дисципліни.

2.4.5. Робоча програма навчальної дисципліни визначає послідовність засвоєння змісту навчання, розподіл його за організаційними формами вивчення дисципліни (навчальні заняття, самостійна робота, виконання індивідуальних завдань, контрольні заходи) та видами навчальних занять (лекція, лабораторне, практичне, семінарське, групове заняття, групова вправа, індивідуальне заняття, тактичне (тактико-спеціальне, тактико-стройове) заняття, КШН, воєнна (воєнно-спеціальна) гра, консультація), конкретизує інформаційно-методичне і матеріально-технічне (логістичне) забезпечення, заплановані результати навчання, критерії оцінювання рівня її засвоєння, а також форми та засоби поточного і семестрового контролю.

2.4.6. Структурні складові робочої програми навчальної дисципліни: опис навчальної дисципліни, очікувані результати навчання, структура та зміст навчальної дисципліни, види, теми навчальних занять та навчальні питання, завдання для самостійної роботи, індивідуальні завдання, методи здійснення контролю, схема нарахування балів, які отримують курсанти (слухачі, студенти, ад'юнкти) під час поточного та підсумкового оцінювання, література (основна, допоміжна), інформаційні джерела.

2.4.7. Розподіл навчального часу дисципліни за семестрами та видами занять у робочій програмі навчальної дисципліни здійснюється відповідно до програми навчальної дисципліни.

2.4.8. Робоча програма навчальної дисципліни розробляється катедрою, обговорюється на засіданні кафедри та затверджується начальником (завідувачем) кафедри.

2.4.9. Коригування змісту робочої програми навчальної дисципліни здійснюється за потреби щорічно до початку нового навчального року.

Зміни, які вносяться після затвердження робочої програми навчальної дисципліни з метою оперативного впровадження в освітній процес вимог замовників щодо підвищення якості підготовки офіцерських кадрів у Військовому інституті, у тому числі щодо посилення практичної складової підготовки військових фахівців, впровадження досвіду бойових дій (АТО, ООС), результатів наукових досліджень, удосконалення змісту навчання та методики викладання навчальної дисципліни, нових елементів матеріально-технічної бази, оновленої навчально-методичної літератури тощо обговорюються на засіданні кафедри (предметно-методичних комісій) та затверджуються заступником начальника інституту з навчальної та наукової роботи (начальником факультету).

2.5. Програми з усіх видів практичної підготовки освітньої програми.

2.5.1. Стажування (практика) курсантів (слухачів, студентів) є складовою практичної підготовки військових фахівців різних ступенів вищої освіти для Збройних Сил України, інших органів державної влади України, до сфери

управління яких належать військові формування.

2.5.2. Стажування проводиться з метою набуття та вдосконалення курсантами (слухачами) необхідних знань, вмінь та практичних навичок у виконанні обов'язків за відповідною посадою у військових частинах (установах, організаціях) Збройних Сил України або у військових формуваннях, що підпорядковані іншим державним органам виконавчої влади України.

2.5.3. Практика проводиться з метою набуття курсантами (слухачами, студентами) умінь та практичних навичок у виконанні технологічних операцій з технічного обслуговування та ремонту озброєння і військової техніки (далі – ОВТ), реалізації службових завдань військово-професійної діяльності.

2.5.4. Перелік усіх видів практики для кожної спеціальності або спеціалізації, їх форми, тривалість і строки проведення визначаються у навчальних планах. Зміст і послідовність практики визначаються програмою, що розробляється профільною катедрою згідно з навчальним планом.

2.5.5. Стажування організовується для курсантів (слухачів) випускних курсів та проводиться у військових частинах (установах, організаціях), навчальних центрах, а також на державних підприємствах, що належать до сфери управління Міністерства оборони України (за їх згодою), та ремонтних базах Збройних Сил України на посадах та типах ОВТ, на яких надалі передбачається проходження ними служби після закінчення Військового інституту за відповідною спеціальністю (спеціалізацією).

2.5.6. Практика організовується та проводиться у військових частинах (установах, організаціях), навчальних центрах, підрозділах забезпечення навчального процесу (структурних підрозділах) Військового інституту, а також на державних підприємствах, що належать до сфери управління Міністерства оборони України (за їх згодою), та ремонтних базах Збройних Сил України.

2.5.7. Навчальна практика організовується на кожному курсі навчання і проводиться у військових частинах (установах, організаціях), навчальних центрах, підрозділах забезпечення навчального процесу (структурних підрозділах) Військового інституту відповідно до типової схеми проведення навчальної практики та військового стажування військових фахівців тактичного рівня (додаток 1 до наказу Міністерства оборони України від 12.01.2016 № 5).

2.5.8. Навчально-методичне керівництво та контроль виконання програми стажування (практики) курсантів (слухачів, студентів) здійснюють факультети (катедри), що розробляють програми стажування (практики).

Програми стажування (практики) передбачають:

перелік документів, що розробляються у Військовому інституті для підготовки і проведення стажування (практики) курсантів (слухачів, студентів), та організаційно-методичні рекомендації з організації і проведення стажування (практики);

обов'язки службових осіб факультетів (катедр), які беруть участь в організації та проведенні стажування (практики), а також обов'язки курсантів (слухачів, студентів);

інформаційно-методичне забезпечення стажування (практики) курсантів (слухачів, студентів) та зміст питань, що відпрацьовуються слухачами

(курсантами, студентами) під час стажування (практики).

Зміст програм відповідає меті та завданням стажування (практики), враховує особливості його проведення за відповідною спеціальністю (спеціалізацією) і передбачає поглиблення та закріплення знань курсантів (слухачів, студентів), набуття ними практичних навичок служби (роботи) на посадах у військових частинах (установах, організаціях).

2.5.9. Індивідуальні завдання на стажування (практику) курсантів (слухачів, студентів) розробляються як додаток до програми стажування (практики) та включають питання, пов'язані зі збором методичних матеріалів для виконання атестаційних робіт (проектів, завдань), вихованням особового складу та морально-психологічним забезпеченням, військово-науковою (раціоналізаторською) роботою, удосконаленням і створенням навчально-матеріальної бази та методики навчання особового складу з урахуванням вивчення питань з підготовки та ведення операцій, бою та їх забезпечення.

2.6. На кожне навчальне заняття (крім консультацій) науково-педагогічним (науковим) працівником розробляються план проведення заняття та методична розробка щодо проведення заняття, які обговорюються та ухвалюються на засіданні кафедри і затверджуються начальником (завідувачем) кафедри.

2.6.1. Методична розробка є документом кафедри, в якому викладаються рекомендації з організації та методики проведення навчальних занять. Вона встановлює єдиний підхід до вивчення навчальних питань, визначає найбільш ефективні технології навчання та методи роботи науково-педагогічних працівників і здобувачів вищої освіти, не виключаючи при цьому індивідуальний підхід кожного викладача до вибору способів досягнення навчальної мети.

2.6.2. Після внесення необхідних змін та доповнень методична розробка оформлюється у відповідності з вимогами до розробки службових документів, підписується її автором і подається начальнику (завідувачу) кафедри на затвердження. Методична розробка, яка складена начальником (завідувачем) кафедри, затверджується начальником факультету.

2.6.3. Методична розробка складається з таких розділів:

1. Загальні організаційно-методичні вказівки щодо проведення заняття.
2. Вступна частина.
3. Основна частина, що розкриває зміст навчальних питань.
4. Заключна частина.

2.6.4. Методична розробка на тактичну (комплексну тактичну) задачу включає план проведення, пояснювальну записку, тактичне завдання з картою (схемою) вихідної обстановки, карту динаміки дій противника, методичні вказівки, навчально-методичні та довідкові матеріали для викладачів.

2.6.5. До методичної розробки доцільно додавати 2-3 аркуші чистого паперу для внесення змін з урахуванням вимог керівних документів, накопиченого на кафедрі передового педагогічного досвіду, об'єктивних умов, у яких проводяться заняття. На цих аркушах записуються також пропозиції викладачів щодо вдосконалення методики проведення навчальних занять. При

наявності суттєвих зауважень або змін у керівних документах необхідно оперативно внести відповідні зміни у методичну розробку і знову розглянути її на засіданні катедри.

2.6.6. Перші примірники методичних розробок доцільно зберігати у начальника (завідувача) катедри як звітні документи. У викладацькій необхідно мати необхідну кількість екземплярів для підготовки науково-педагогічних працівників до проведення занять. Вони можуть бути як у паперовому, так і в електронному варіантах.

2.7. Методичне забезпечення самостійної роботи здобувачів вищої освіти

2.7.1. Самостійна робота здобувачів вищої освіти є основним способом засвоєння навчального матеріалу. Вона здійснюється з метою відпрацювання та засвоєння навчального матеріалу, закріплення та поглиблення знань, умінь та навичок; виконання індивідуальних завдань з навчальних дисциплін (курсів роботи (проекти), розрахунково-графічні роботи, реферати тощо), воєнно-наукових і атестаційних робіт; підготовки до майбутніх занять та контрольних заходів; формування у курсантів (слухачів, студентів, ад'юнктів) культури розумової праці, самостійності та ініціативи у пошуку та набутті знань.

2.7.2. Навчальний час, відведений на самостійну роботу здобувача вищої освіти, регламентується навчальним планом.

2.7.3. Зміст самостійної роботи здобувача вищої освіти над конкретною навчальною дисципліною визначається робочою програмою навчальної дисципліни, навчально-методичними матеріалами, завданнями та вказівками науково-педагогічного працівника.

2.7.4. З метою організації якісної самостійної роботи здобувача вищої освіти над конкретною навчальною дисципліною у Військовому інституті розробляються методичні рекомендації до самостійної роботи здобувачів вищої освіти для кожної навчальної дисципліни.

2.7.5. Тематика змістових модулів, навчальні питання та час, який відведено для самостійного відпрацювання навчального матеріалу повинні відповідати робочій програмі навчальної дисципліни.

2.7.6. В методичних рекомендаціях до самостійної роботи здобувачів вищої освіти повинні бути відображені:

забезпечення інформаційно-методичними матеріалами (підручниками, навчальними посібниками, відповідною науковою та професійною навчальною літературою) за кожним змістовим модулем;

забезпечення матеріально-технічними засобами (макети, тренажери, елементи озброєння та військової техніки), передбаченими робочою програмою навчальної дисципліни;

методичні рекомендації щодо засвоєння навчального матеріалу для кожного змістового модуля;

перелік завдань, які дозволять закріпити теоретичний матеріал;

задачі, вправи, ситуаційні завдання, тестові завдання з ключем до них тощо;

перелік літературних джерел до кожного навчального питання, де

здобувач вищої освіти зміг би знайти вичерпну інформацію.

Крім того, в методичних рекомендаціях до самостійної роботи здобувачів вищої освіти заочної форми навчання додатково визначаються:

- алгоритм виконання завдань;
- методичні рекомендації до виконання контрольних робіт;
- вимоги до оформлення контрольної роботи;
- критерії оцінювання.

Питання (завдання), які виносяться на самостійне опрацювання, повинні доповнювати, поглиблювати теоретичний матеріал, розвивати практичні вміння, сприяти закріпленню набутих компетентностей.

Навчально-методичні матеріали для самостійної роботи здобувачів вищої освіти повинні передбачати можливість проведення самоконтролю.

2.8. Індивідуальні завдання

2.8.1. Виконання індивідуальних завдань з дисципліни (реферати, розрахункові, графічні, розрахунково-графічні роботи, курсові, дипломні роботи, проєкти тощо) є невід'ємним складником самостійної роботи здобувачів вищої освіти.

2.8.2. Індивідуальні завдання сприяють більш поглибленому вивченню здобувачем вищої освіти теоретичного матеріалу, закріпленню і узагальненню отриманих знань, формуванню вмінь використання знань для комплексного вирішення відповідних професійних завдань. Види, термін видання, виконання і захисту індивідуальних завдань визначаються робочими програмами навчальних дисциплін.

2.8.3. Курсова робота (проєкт) з навчальної дисципліни передбачає розроблення сукупності документів (розрахунково-пояснювальної або пояснювальної записки, графічного, ілюстративного матеріалу тощо). Метою розроблення курсової роботи повинно бути вирішення конкретних завдань щодо об'єктів майбутньої діяльності фахівця (пристроїв, механізмів, апаратних та програмних засобів або їх окремих частин, тактичних (оперативно-тактичних, оперативно-стратегічних) завдань, військових, військово-технічних, військово-спеціальних проблемних питань). Курсова робота виконується курсантом (слухачем, студентом) самостійно під керівництвом науково-педагогічних працівників згідно із завданням для розробки курсової роботи (проєкту) на основі набутих з даної та суміжних навчальних дисциплін знань та умінь.

Тематика курсових робіт (проєктів) повинна відповідати завданням навчальної дисципліни і тісно пов'язуватися з практичними потребами діяльності майбутнього військового фахівця. Курсантам (слухачам, студентам) надається право вибору теми курсової роботи (проєкту) або пропонується висунути власну тему. Темі курсових робіт (проєктів) розглядаються на засіданні кафедри та затверджуються керівником кафедри.

Мета, завдання та порядок виконання курсових робіт (проєктів), зміст та обсяг їх складових частин, характер вихідних даних, а також інші вимоги наводяться у методичних вказівках, які розробляються кафедрами, що ведуть курсове проєктування.

В одному семестрі планується не більше двох курсових робіт (проектів). На їх виконання у робочій програмі навчальної дисципліни необхідно передбачати, як правило, від 20 до 40 годин самостійної роботи.

Захист курсової роботи (проекту) проводиться перед комісією у складі 2 -3 науково-педагогічних (педагогічних) працівників катедри, у тому числі і керівника курсової роботи (проекту).

Результати захисту курсової роботи (проекту) оцінюються за критеріями, визначеними у робочій програмі навчальної дисципліни. При отриманні незадовільної оцінки курсант (слухач, студент) за рішенням комісії виконує курсову роботу (проект) за новою темою або переробляє попередню курсову роботу (проект).

Результати курсового проектування обговорюються на засіданнях кафедр. Курсові роботи (проекти) зберігаються на кафедрі протягом одного року.

2.8.4. Розрахунково-графічні роботи, реферати – це види індивідуальних завдань, які передбачають вирішення конкретних практичних навчальних задач з використанням відомого, а також (або) самостійно вивченого теоретичного матеріалу. Складову частину такої роботи можуть складати програмні продукти та графічний матеріал, який виконується відповідно до чинних нормативних вимог та із застосуванням комп'ютерної графіки. Ці види індивідуальних завдань повинні сприяти поглибленню і розширенню теоретичних знань здобувачів вищої освіти з окремих тем (змістових модулів) дисципліни, розвивати навички самостійної роботи з навчальною та науковою літературою.

Реферати як форма індивідуального завдання рекомендуються для навчальних дисциплін гуманітарного та соціально-економічного спрямування.

2.8.5. Методичні рекомендації до виконання індивідуальних завдань – це вказівки (рекомендації) щодо виконання здобувачами вищої освіти розрахункових, графічних, розрахунково-графічних, курсових проектів (задач).

Ці види робіт визначаються навчальним планом і робочими програмами навчальних дисциплін.

2.8.6. Індивідуальні завдання науково-дослідницького, творчого чи проектно-конструкторського характеру виконуються самостійно здобувачами вищої освіти під керівництвом наукового керівника і мають на меті не лише поглиблення, узагальнення, закріплення знань, а й застосування їх під час вирішення конкретного фахового завдання, вироблення вміння самостійно працювати з літературою, лабораторним обладнанням тощо, використовувати сучасні інформаційні засоби та технології.

2.8.7. Для навчально-методичного забезпечення виконання здобувачами вищої освіти індивідуальних завдань кафедрам необхідно розробляти відповідні навчально-методичні матеріали.

Реферати, як форма індивідуальних завдань, рекомендуються для навчальних дисциплін гуманітарного та соціально-економічного циклу.

Тематика рефератів розробляється кафедрою. Якщо здобувач вищої освіти пропонує ініціативну тему, то вона повинна затверджуватися начальником кафедри.

У методичних рекомендаціях щодо роботи над рефератом доречно

розкрити такі питання:

- з'ясування теми і цільової настанови;
- складання календарного плану роботи над рефератом;
- пошук джерел інформації та ознайомлення з ними;
- складання плану реферату;
- вивчення інформації;
- запис інформації в паперовому (електронному) вигляді;
- оформлення реферату.

Авторам методичних рекомендацій треба звернути увагу на творчий і науковий підхід здобувачів вищої освіти до роботи, композицію реферату, критичний стиль роботи і самоаналіз, тобто на наукову організацію роботи над рефератом.

2.9. Виконання атестаційних робіт і підготовка до комплексних екзаменів є заключними етапами навчання здобувачів вищої освіти і мають на меті систематизування, закріплення і розширення теоретичних знань, практичних вмінь та навичок, визначення спроможності випускників до їх застосування у вирішенні професійних завдань.

Підготовка до атестації здійснюється здобувачами вищої освіти самостійно під керівництвом відповідної катедри (факультету), при цьому їм надаються робочі місця, обладнання, необхідні для підготовки, виконання розрахунково-графічних робіт, креслень, проведення експериментів, оформлення робіт (проектів), а також створюються умови для публікації результатів досліджень.

2.9.1. Нормативними формами атестації здобувачів вищої освіти Військового інституту, що визначаються відповідними стандартами вищої освіти за спеціальністю (спеціалізацією) та навчальним планом, є: захист атестаційної (кваліфікаційної, дипломної, магістерської) роботи (проекту) та комплексні екзамени.

2.9.2. На першому (бакалаврському) рівні вищої освіти передбачається проведення комплексного екзамену та захист кваліфікаційної роботи.

На другому (магістерському) рівні вищої освіти передбачаються проведення комплексних екзаменів та захист магістерської (дипломної) роботи (проекту).

2.9.3. Комплексний екзамен проводиться з метою перевірки відповідності якості підготовки здобувачів вищої освіти Військового інституту вимогам стандартів вищої освіти за спеціальністю (спеціалізацією). При цьому перевіряються як теоретичні знання, так і рівень сформованих професійних умінь та навичок відповідно до вимог стандартів вищої освіти.

Комплексний екзамен з роздільною перевіркою рівня теоретичних знань і практичної підготовленості здобувачів вищої освіти проводиться протягом одного-двох днів.

У цьому разі додатковий час на підготовку до другого дня екзамену не виділяється.

Кількість комплексних екзаменів визначається стандартом вищої освіти, професійним стандартом підготовки фахівців та навчальним планом.

2.9.4. Комплексний екзамен проводиться за програмою, що містить у собі найбільш вагомі, узагальнені питання декількох програм навчальних дисциплін професійної (професійно-орієнтованої) підготовки, відповідної спеціальності (спеціалізації).

Програма комплексного екзамену включає:

цільову настанову та зміст програми, що розкривають питання відповідних програм навчальних дисциплін професійної (професійно-орієнтованої) підготовки відповідної спеціальності (спеціалізації); форму проведення (усна, письмова, протягом одного або двох днів, поєднання усної та письмової відповідей, відповіді за білетами та комплексними контрольними завданнями тощо);

єдині вимоги до оцінки знань, вмінь і навичок курсантів (слухачів, студентів).

Програма комплексного екзамену розробляється відповідними катедрами під керівництвом навчального відділу Військового інституту окремо з кожної спеціальності (спеціалізації) підготовки військових фахівців, підписується керівниками (начальниками) катедр, погоджується заступником начальника академії з навчальної роботи та затверджується начальником Військового інституту.

Програма комплексного екзамену доводиться до відома здобувачів вищої освіти за семестр до початку атестації випускників.

2.9.5. Зміст екзаменаційних білетів (комплексних завдань) повинен відповідати програмі комплексного екзамену. При цьому кількість комплектів екзаменаційних білетів (комплексних завдань) відповідає кількості навчальних підгруп, що складають екзамени.

Для екзамену з роздільною перевіркою теоретичних знань і практичних навичок розробляються окремі комплекти білетів на теоретичну і практичну частини екзамену. Кількість білетів у кожному комплекті є більшою за кількість курсантів (слухачів, студентів) у навчальній підгрупі.

2.9.6. Атестаційна робота – самостійна творча робота здобувача вищої освіти, призначена для оцінки рівня його науково-теоретичної та практичної підготовки, головним змістом якої є розв'язання актуальної наукової, науково-технічної, службової, науково-методичної або навчально-методичної проблеми (завдання). Зазначена робота пов'язана з аналізом (синтезом), теоретичною розробкою актуальних питань, моделюванням (фізичним або математичним), дослідженням процесів, об'єктів, систем у відповідній галузі науки.

Тематика атестаційних робіт формується на катедрах за участю замовників на підготовку. Здобувачам вищої освіти надається право пропонувати свою тему атестаційної роботи за умови обґрунтування доцільності її розроблення.

Перелік тем атестаційних робіт погоджується із замовником на підготовку військових фахівців і затверджується начальником Військового інституту.

Зі складних військово-наукових, військово-технічних, військово-економічних та інших проблем можуть розроблятися комплексні дипломні

роботи (проекти) та магістерські роботи, які виконуються декількома здобувачами вищої освіти однієї або різних спеціальностей.

2.9.7. Завдання на виконання атестаційних робіт видаються здобувачам вищої освіти за три місяці до початку їх розроблення, визначеного графіком-календарем освітнього процесу.

2.9.8. Наказом начальника Військового інституту за поданням начальників кафедр кожному здобувачу вищої освіти призначається керівник кваліфікаційної, дипломної роботи (проєкту), магістерської роботи з числа керівного складу, науково-педагогічних або наукових працівників Військового інституту. Для керівництва комплексними дипломними роботами (проєктами) та магістерськими роботами можуть призначатися декілька керівників (наукових керівників).

Для якісного розроблення атестаційних робіт, підготовки їх до захисту кожним здобувачем вищої освіти за допомогою призначеного керівника (наукового керівника) атестаційної роботи складається індивідуальний план роботи, який затверджується начальником кафедри.

2.9.9. Виконана атестаційна робота з відгуком керівника (наукового керівника) подається на рецензування.

2.9.10. Склад рецензентів визначається за поданням відповідних кафедр і оголошується наказом начальника Військового інституту не пізніше ніж за два тижні до початку атестації. Рецензент не може бути співробітником кафедри, від якої призначений науковий керівник.

2.9.11. Рішенням начальника відповідної кафедри до захисту атестаційних робіт допускаються здобувачі вищої освіти, які одержали за виконану роботу позитивні відгуки керівників (наукових керівників) та рецензії рецензентів.

2.9.12. У разі якщо начальник кафедри не вважає за можливе допустити здобувача вищої освіти до захисту, це питання розглядається на засіданні кафедри за участю здобувача вищої освіти та його керівника (наукового керівника). Негативне рішення начальника кафедри подається для розгляду вченою радою ЖВІ, рекомендації якої затверджуються начальником ЖВІ.

2.9.13. Захист атестаційної роботи характеризує рівень теоретичної підготовленості здобувача вищої освіти, його здатності до систематизації наукової інформації, аналізу актуальних проблем за відповідним напрямом підготовки, розроблення на цій підставі практичних рекомендацій для діяльності військ (сил).

2.9.14. Методичні рекомендації щодо захисту атестаційних робіт розробляються відповідними кафедрами, на яких проводиться захист атестаційних робіт, під керівництвом навчального відділу (частини, відділення) ЖВІ для усіх спеціальностей (спеціалізацій) підготовки військових фахівців, підписуються начальником кафедри розробника, погоджуються заступником начальника інституту з навчальної та наукової роботи, ухвалюються вченою радою ЖВІ та затверджуються начальником інституту.

2.9.15. Методичні рекомендації щодо захисту атестаційних робіт доводяться до відома здобувачів вищої освіти за семестр до початку атестації випускників.

2.9.16. Кваліфікаційна робота є науково-теоретичним, системотехнічним або експериментальним дослідженням одного з актуальних завдань напряму підготовки спеціальності (спеціалізації) курсанта.

2.9.17. Кваліфікаційна робота бакалавра повинна демонструвати вміння випускника використовувати надбані теоретичні знання і практичні навички, логічно, на підставі сучасних наукових методів викладати свої погляди за темою дослідження, робити обґрунтовані висновки і формулювати конкретні пропозиції та рекомендації, схильність автора до наукової або практичної діяльності і оформлюється у вигляді текстуальної частини з додаванням графіків, таблиць, рисунків та схем тощо.

2.9.18. Магістерська робота має дослідницький характер, базується на наукових дослідженнях, що проводилися випускником під час навчання у Військовому інституті, спрямовується на вирішення практичних завдань та забезпечує не тільки закріплення отриманої системи знань та вмінь, а й формування необхідних методологічних основ і методичних навичок інноваційної діяльності в предметній галузі спеціальності.

До магістерської роботи обов'язково додаються матеріали, що характеризують наукову (творчу) і практичну цінність виконаної роботи: друковані статті, методичні розробки, виступи на семінарах (конференціях) тощо.

Начальник навчального відділу
полковник

Р. ДЗЮБЧУК